

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/42406>

Please be advised that this information was generated on 2017-12-06 and may be subject to change.

Col: 0512.42

Date: Tue, 27 Dec 2005 12:28:57 +0100
From: Peter-Arno Coppen <P.A.Coppen@let.ru.nl>
Subject: Col: 0512.42: Linguïstisch Miniatuurtje CVIII: Nieuwe

Linguïstisch Miniatuurtje CVIII: Nieuwe zinnen

"Dit laat de regering niet onberoerd, PSV overwintert in Champions League, de Nederlandse taal is het afgelopen jaar weer verrijkt met talloze nieuwe zinnen. We praten hierover in de studio met dr. Wim Fijntjes, hoofdredacteur van een landelijke ochtendkrant, en auteur van het boekje *De zin van dit boekje*, waarin een selectie staat van al die nieuwe zinnen van 2005. Goedemorgen meneer Fijntjes..."

"Goedemorgen."

"Meneer Fijntjes, u vertelde mij net dat u liever niet aangekondigd wilde worden als *taalkundige*. Hoe zit dat?"

"Nou ja, eh, taalkundige, dat klinkt meteen, zeg maar, zo *cru*, nietwaar?"

"Want?"

"Eh, dan denken de mensen meteen aan, eh, ontleden en zo, en het kapotmaken van de taal."

"En dat is niet waar u voor staat."

"Nee, bepaald niet. Ik noem mezelf dan ook liever *taalconservator*, iemand die de taal koestert en bewaart voor het nageslacht, net als in een museum, zal ik maar zeggen."

"Jaja."

"Ik schrijf de mensen ook niets voor, ik heb niet de behoefte om de taal te veranderen, ik registreer alleen de nieuwe zinnen in de taal, en als zodanig lever ik een bijdrage aan, eh, ja, wat ik dan noem *geschiedschrijving* van het Nederlands."

"En dat is belangrijk voor...?"

"Eh, nou ja, als je alleen al kijkt hoe wij tegenwoordig onder de voet gelopen worden door allerlei talen zoals het Engels, dan is het duidelijk dat we alle zeilen bij moeten zetten..."

"Om maar eens een goed Nederlandse uitdrukking te gebruiken..."

"Precies! Ehh, alle zeilen bij moeten zetten om eh, eh, te redden wat er te redden valt, daar komt het wel zo'n beetje op neer."

"En vandaar uw jaarlijkse boekje. Want u doet dit al een aantal jaren."

"Inderdaad. Ik verzamel eigenlijk al mijn hele leven nieuwe zinnen..."

"Ah, dat wilde ik juist vragen. Hoe doet u dat eigenlijk?"

"Nou, dat is aardig dat u dat vraagt, want vroeger ging dat allemaal met de hand natuurlijk. Dat was wel een leuke tijd, je voelde je dan echt een beetje een pionier."

"Een pionier."

"Ja. Ik weet nog dat ik in de zomer op de camping, zo na het middageten, een beetje half in de zon zat te slapen, en dat mijn vrouw dan aan het lezen was in de damesbladen, en dan af en toe uitriep *Wim, ik heb er weer eentje!* Ja, dat waren mooie tijden. Dan wilden we 's avonds wel eens een flesje wijn opentrekken."

"Maar tegenwoordig gaat dat anders, neem ik aan."

"Ja natuurlijk. Nu gaat dat allemaal met de computer, dat begrijpt u wel."

"Natuurlijk."

"Daar hoeft ik eigenlijk niet meer zoveel aan te doen. Ik hoeft alleen maar te schiften."

"Aha. En om hoeveel nieuwe zinnen gaat het dan, eh, per jaar bijvoorbeeld?"

"Nou, precies weten we het eigenlijk niet, maar het loopt wel in de miljoenen."

"Zo! Miljoenen nieuwe zinnen per jaar?"

"Dat wil zeggen, alleen al in de publicaties die wij gedigitaliseerd hebben. Maar dat is toch al gauw de helft van de totale Nederlandse productie in een jaar."

"Maar dat mogen we toch stellen dat het Nederlands nog springlevend is!"

"Nou, u moet niet vergeten dat de meeste van die zinnen, dat zijn eh, eendagsvliegen."

"Dat zijn geen blijvertjes."

"Precies, want taalgebruikers zijn erg makkelijk in het maken van nieuwe zinnen, vaak op basis, eh, *naar analogie* van oude zinnen. En die worden dan op een dag gebruikt en verdwijnen dan weer meteen in de vergetelheid."

"En hoe bepaalt u wat de blijvertjes zijn?"

"Dat doet de computer."

"Aha."

"We hebben daar criteria voor opgesteld."

"Criteria."

"Ja. Ehh, regels zeg maar, voor wanneer een zin serieus genomen kan worden."

"En die zijn?"

"Als dezelfde zin in drie onafhankelijke publicaties voorkomt, dan telt hij officieel als nieuwe zin van de Nederlandse taal."

"Waarom drie?"

"Ehhmm, dat is een beetje nattevingerwerk. Twee kan nog toeval zijn, en vier, dan vallen er toch een hoop leuke nieuwe zinnen weer uit."

"En dan houdt u er miljoenen over."

"Miljoenen ja. Precieze aantallen ontbreken, want je hoeft natuurlijk niet alles mee te tellen."

"Zoals?"

"Ehh, neem dat voorbeeld *PSV overwintert in Champions League*, die zin is vrij jong, maar dat is natuurlijk wel een variant op *Ajax overwintert in Champions League*. En als we nou het volgend jaar krijgen *AZ overwintert in Champions League*, dan tellen we die natuurlijk niet mee."

"Natuurlijk."

"En andere spelling uiteraard. Een zin als *De huidige spellingregels zijn ideeëloos* is in principe hetzelfde als *De huidige spellingregels zijn ideeënloos*."

"Jaja. En hoe maakt u dan uiteindelijk de selectie voor uw boekje?"

"Ja, dat is eigenlijk op basis van jarenlange ervaring. Het komt er zo'n beetje op neer dat ik vooral kijk naar de *amusementswaarde* van zo'n nieuwe zin."

"De amusementswaarde."

"Ja. Wat je toch vaak ziet is dat zo'n nieuwe zin meestal ontstaat naar aanleiding van een actualiteit."

"Aha."

"Dan gebeurt er iets bijzonders, en dan zie je dat zo'n journalist (meestal is het een journalist) denkt van hee, laat ik daar eens een nieuwe zin voor bedenken. En voor je het weet slaat dat dan aan en de volgende dag zie je dat meer mensen dat oppikken."

"Mmmmmmm."

"En daar komt dan bij: zo aan het einde van het jaar vinden mensen het leuk om op de gebeurtenissen van het afgelopen jaar terug te blikken, en dat kan heel goed aan de hand van zo'n verzameling nieuwe zinnen."

"Kunt u nog eens een leuk voorbeeld geven?"

"Eh, nou, bijvoorbeeld die zin *Dit laat de regering niet onberoerd*. Die zin stond dit jaar in de troonrede, en daar ontstond een hoop commotie over omdat de verzamelde deskundigen meen ik dachten dat de gewone taalgebruiker daar niets van zou begrijpen."

"Jaja, dat was ergens in september, niet?"

"Precies, zo rond Prinsjesdag had je dat. Toen was het in alle journaals, en ik meen dat u toen

nog een van die deskundigen in uw radioprogramma had."

"Ja dat kan wel zijn. Goh, leuk, dus allemaal naar de winkel om uw boekje, *De zin van dit boekje* te kopen."

"Ook leuk als kerstkadootje."

"Tot slot, waarom blijft u dit doen? Wordt u zo langzamerhand niet een beetje moe van al die nieuwe zinnen? Waar houdt het op, denk ik dan."

"Nee, bepaald niet. En ik heb natuurlijk ook een hoge hypotheek, en we moeten nog maar afwachten hoe het met de nieuwe zorgverzekering gaat, nee, dat boekje is voor mij echt wel een noodzakelijkheid in deze dure decembermaand."

"Hahaha, ja, dat is dus voor u de zin van dit boekje! Meneer Fijntjes, ik dank u hartelijk voor uw toelichting, en wij gaan snel door naar het volgende onderwerp. Maar eerst verkeersinformatie."

Peter-Arno Coppen